ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΟΣΜΑ της 29ης Ιουνίου 1995 *

1. Τα προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία υπεβλήθησαν στο Δικαστήριο από το Tribunal Tributário de Segunda Instância de Lisboa, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς εγερθείσης κατόπιν ασκήσεως, από την εταιρία SEIM — Sociedade de Exportação e Importação de Materiais Ld.ª (στο εξής: SEIM), ενδίκου βοηθήματος ενώπιον του Tribunal Tributário de Segunda Instância de Lisboa.

2. Ο εθνικός δικαστής ζητεί να προσδιορισθεί η νομική φύση της απορρίψεως της αιτήσεως διαγραφής οφειλομένων χρεών εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών και να ερμηνευθούν οι διατάξεις που καθορίζουν τους όρους αποδοχής ενός παρόμοιου αιτήματος, υπό το πρίσμα της γενικής ρήτρας επιείκειας που διέπει την ενλόγω νομοθεσία.

3. Συγκεκριμένα, τα ερωτήματα αυτά αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1574/80 της Επιτροπής, της 20ής Ιουνίου 1980 [1], του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο δ', και του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1430/79 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουλίου 1979 [2], όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3069/86 του Συμβουλίου, της 7ης Οκτωβρίου 1986 [3], του άρθρου 5, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3799/86 της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 1986 [4], και το κύρος του άρθρου 4, σημείο 2, στοιχείο γ', του ενλόγω κανονισμού 3799/86.

I — Νομοθετικό και νομολογιακό πλαίσιο

4. Ο κανονισμός 1430/79 του Συμβουλίου καθορίζει τους όρους βάσει των οποίων οι αρμόδιες αρχές επιστρέφουν ως αχρεωστήτως εισπραχθέντες ή προβαίνουν στη διαγραφή χρέους εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών (άρθρο 1, παράγραφος 1).

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ελληνική.

1 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 1574/80 της Επιτροπής, της 20ής Ιουνίου 1980, περί του καθορισμού των διατάξεων εφαρμογής των άρθρων 16 και 17 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1430/79 του Συμβουλίου «περί της επιστροφής ή της διαγραφής των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών», ΕΕ ειδ. έκδ. 03/029, σ. 63.

2 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 1430/79 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουλίου 1979, περί της επιστροφής ως αχρεωστήτως εισπραχθέντων ή της διαγραφής χρέους εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών, ΕΕ ειδ. έκδ. 11/015, σ. 162. Ο κανονισμός αυτός καταργήθηκε από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα, ΕΕ 1992, L 302, σ. 1.

3 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 3069/86 του Συμβουλίου, της 7ης Οκτωβρίου 1986, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1430/79 περί της επιστροφής ως αχρεωστήτως εισπραχθέντων ή της διαγραφής χρέους των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών, ΕΕ 1986, L 286, σ. 1.

4 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 3799/86 της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 1986, που καθορίζει τις διατάξεις εφαρμογής των άρθρων 4α, 6α, 11α και 13 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1430/79 του Συμβουλίου περί της επιστροφής ως αχρεωστήτως εισπραχθέντων ή της διαγραφής χρέους εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών, ΕΕ 1986, L 352, σ. 19.

5. Στο άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του κανονισμού 1430/79 ορίζεται ότι νοείται με τον όρο:

«"διαγραφή χρέους", η μη είσπραξη του συνόλου ή μέρους των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που βεβαιώθησαν μεν από την επιφορτισμένη με την είσπραξή τους αρχή, πλην όμως δεν κατεβλήθησαν ακόμη».

6. Στη συνέχεια, στον τίτλο Ι, του ενλόγω κανονισμού καθορίζονται οι περιπτώσεις (υπό Α, Β, Γ, Δ, και Ε) και η διαδικασία επιστροφής ως αχρεωστήτως εισπραχθέντων ή η διαγραφή χρέους εισαγωγικών δασμών.

7. Στο άρθρο 13, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 1430/79, όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό 3069/86 του Συμβουλίου, της 7ης Οκτωβρίου 1986 (άρθρο 1, σημείο 6), προσδιορίζονται ορισμένες καταστάσεις που δύνανται να δώσουν αφορμή για επιστροφή ως αχρεωστήτως εισπραχθέντων ή για διαγραφή χρέους εισαγωγικών δασμών. Ακριβέστερα ορίζεται:

«1. Η επιστροφή ή η διαγραφή εισαγωγικών δασμών είναι δυνατή σε ειδικές περιπτώσεις, εκτός από εκείνες που αναφέρονται στα μέρη Α έως Δ, οι οποίες προκύπτουν από περιστάσεις κατά τις οποίες δεν υπήρξε ούτε προφανής αμέλεια ούτε δόλος εκ μέρους του ενδιαφερομένου.

Οι περιστάσεις κατά τις οποίες είναι δυνατή η εφαρμογή του πρώτου εδάφιου καθώς και οι λεπτομέρειες της διαδικασίας που πρέπει να ακολουθείται για το σκοπό αυτό, καθορίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 25. Η επιστροφή ή η διαγραφή χρέους είναι δυνατό να προϋποθέτουν την πλήρωση ειδικών όρων.

2. Η επιστροφή ή η διαγραφή εισαγωγικών δασμών για τους λόγους που αναφέρονται στην παράγραφο 1 εγκρίνεται εφόσον υποβληθεί σχετική αίτηση στο συγκεκριμένο τελωνείο πριν από τη λήξη προθεσμίας δώδεκα μηνών η οποία αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία βεβαίωσης των ενλόγω δασμών από την αρχή την αρμόδια για την είσπραξή τους.

Εντούτοις οι αρμόδιες αρχές μπορούν να εγκρίνουν παράταση της προθεσμίας αυτής σε αποδεδειγμένα εξαιρετικές περιπτώσεις.»

8. Όπως έχει αρκετές φορές τονίσει το Δικαστήριο [5], το άρθρο 13 του κανονισμού 1430/79 συνιστά μια γενική ρήτρα επιείκειας.

5 — Βλ., π.χ., τις αποφάσεις της 15ης Δεκεμβρίου 1983, υπόθεση 283/82, Schoellershammer κατά Επιτροπής (Συλλογή 1983, σ. 4219, σκέψη 3), και της 12ης Μαρτίου 1987, συνεκδικασθείσες υποθέσεις 244/85 και 245/85, Cerealmangimi και Italgrani κατά Επιτροπής (Συλλογή 1987, σ. 1303, σκέψη 10).

Αλλά, προσδιόρισε και τα όρια εφαρμογής της για να αποφεύγεται η καταχρηστική χρησιμοποίησή της, που θα αντέκειτο τελικά στη βούληση του κοινοτικού νομοθέτη. Διευκρίνισε δε ότι ανήκει στην αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων να ερευνήσουν εάν συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις που τίθενται στο άρθρο 13, δηλαδή η ανυπαρξία προφανούς αμέλειας και δόλου του ενδιαφερομένου και η τήρηση των κανόνων της διαδικασίας [6].

9. Ο κανονισμός 3799/86 της Επιτροπής περιέχει, μεταξύ άλλων, τις διατάξεις εφαρμογής του άρθρου 13 του κανονισμού 1430/79 του Συμβουλίου.

10. Στον τίτλο Ι, υπό Β, Ι, προσδιορίζονται ορισμένες «ιδιαίτερες καταστάσεις που είτε επιτρέπουν είτε όχι την επιστροφή ως αχρεωστήτως εισπραχθέντων ή τη διαγραφή χρέους εισαγωγικών δασμών». Το άρθρο 4 ορίζει τα εξής:

«Κατά την έννοια του άρθρου 13, παράγραφος 1, του βασικού κανονισμού [7] και με την επιφύλαξη άλλων καταστάσεων που πρόκειται να εκτιμηθούν κατά περίπτωση στα πλαίσια της διαδικασίας που προβλέπεται στα άρθρα 6 έως 10:

1. (...)

2. Δεν συνιστούν αυτές καθαυτές ιδιαίτερες καταστάσεις που προκύπτουν από περιστάσεις για τις οποίες δεν υπήρξε δόλος ή έκδηλη αμέλεια εκ μέρους του ενδιαφερομένου:

α) (...)

β) (...)

γ) η προσκόμιση, έστω και με καλή πίστη για τη χορήγηση προτιμησιακής δασμολογικής μεταχείρισης για εμπορεύματα που διασαφίστηκαν για να τεθούν σε ελεύθερη κυκλοφορία, εγγράφων τα οποία εκ των υστέρων αποδείχτηκε ότι ήταν ψευδή, πλαστογραφημένα ή δεν ίσχυαν για τη χορήγηση αυτής της προτιμησιακής δασμολογικής μεταχείρισης.»

11. Επομένως, ο κατάλογος του άρθρου 4 δεν είναι περιοριστικός αλλά ενδεικτικός, γι' αυτό και το Δικαστήριο έκρινε ότι επαφίεται στις αρμόδιες αρχές να εκτιμούν, κατά περίπτωση αν μία συγκεκριμένη

6 — Απόφαση της 1ης Απριλίου 1993, υπόθεση C-250/91, Hewlett Packard France (Συλλογή 1993, σ. I-1819, σκέψη 47).

7 — Δηλαδή του κανονισμού 1430/79.

περίσταση που δεν αναφέρεται στον κατάλογο αυτόν παρουσιάζει ιδιαίτερο χαρακτήρα υπό την έννοια της εφαρμοστέας κοινοτικής νομοθεσίας [8].

12. Στο άρθρο 16 του κανονισμού 1430/79 καθορίζεται η διαδικασία που πρέπει να τηρείται στην περίπτωση καταθέσεως αιτήματος διαγραφής οφειλομένων εισαγωγικών δασμών:

«(...) η αίτηση επιστροφής ως αχρεωστήτως εισπραχθέντων ή η διαγραφή χρέους εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών πρέπει να κατατίθεται στο τελωνείο όπου έλαβε χώρα η βεβαίωση αυτών, εκτός αν οι αρμόδιες αρχές καθορίζουν άλλο γραφείο για το σκοπό αυτόν.

Στην αίτηση πρέπει να επισυνάπτεται κάθε αποδεικτικό στοιχείο που έχει στη διάθεσή του ο αιτών, προκειμένου να καταστεί δυνατό στις αρμόδιες αρχές να αποφασίσουν επί της αιτήσεως αυτής ανάλογα με τους επικαλουμένους από αυτόν λόγους. Όταν οι αρμόδιες αρχές το κρίνουν απαραίτητο, δύνανται να καθορίζουν προθεσμία στον αιτούντα για την προσκόμιση συμπληρωματικών αποδεικτικών στοιχείων.»

13. Στο άρθρο 18 του κανονισμού 1430/79 προσδιορίζονται οι αρμόδιες αρχές που μπορούν να αποφασίσουν σε περίπτωση καταθέσεως αιτήματος διαγραφής οφειλομένων δασμών:

«Σε όλες τις περιπτώσεις, αρμόδιες αρχές για να αποφασίζουν επί των αιτήσεων επιστροφής ως αχρεωστήτως εισπραχθέντων ή της διαγραφής χρέους εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών, είναι εκείνες του κράτους μέλους όπου έλαβε χώρα η βεβαίωση των ενλόγω δασμών.»

14. Επιπλέον, ο κανονισμός (ΕΟΚ) 1574/80 της Επιτροπής, της 20ής Ιουνίου 1980, καθορίζει τις διατάξεις εφαρμογής των άρθρων 16 και 17 [9] του κανονισμού 1430/79. Το άρθρο 7, παράγραφος 1, ορίζει τα εξής:

«1. Όταν έχει στην κατοχή της όλα τα αναγκαία στοιχεία, η αρχή της αποφάσεως αποφαίνεται επί της αιτήσεως το συντομότερο δυνατό και γνωστοποιεί την απόφασή της εγγράφως στον αιτούντα.»

15. Τέλος, ο προαναφερθείς κανονισμός 3799/86, υπό Β, ΙΙ, με μια σειρά διαδικαστικών διατάξεων που θέσπισε, ανακατένειμε μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών τελωνειακών αρχών την αρμοδιότητα λήψεως αποφάσεως προς επίλυση διαφορών

8 — Βλ. τη μνημονευθείσα στην υποσημείωση 6 απόφαση Hewlett Packard France, σκέψη 39, και το σημείο 10 των προτάσεων επί της ιδίας υποθέσεως του γενικού εισαγγελέα Giuseppe Tesauro.

9 — Το άρθρο 17 αναφέρεται στην περίπτωση κατά την οποία τα εμπορεύματα βρίσκονται σε άλλο κράτος μέλος από εκείνο όπου υπολογίσθηκαν οι αναλογούντες γι' αυτά εισαγωγικοί ή εξαγωγικοί δασμοί.

σχετικών με την αποδοχή ή όχι αιτημάτων επιστροφής ή διαγραφής χρέους εισαγωγικών δασμών και προσδιόρισε ποιες αποφάσεις λαμβάνονται από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών (άρθρο 5) και ποιες λαμβάνονται από την Επιτροπή (άρθρο 6). Συγκεκριμένα:

Άρθρο 5:

«1. (...)

2. Όταν η αρμόδια αρχή ενός κράτους μέλους, στην οποία έχει υποβληθεί η αίτηση που αναφέρεται στο άρθρο 13, παράγραφος 2, του βασικού κανονισμού [10], διαπιστώνει ότι οι λόγοι που προβάλλονται για την υποστήριξη της αίτησης αυτής αντιστοιχούν σε μια από τις περιπτώσεις που περιγράφονται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, δεν εγκρίνει την επιστροφή ως αχρεωστήτως εισπραχθέντων ή τη διαγραφή χρέους των ενλόγω εισαγωγικών δασμών.»

επιστροφής ή διαγραφής δυνάμει του άρθρου 13, παράγραφος 2, του βασικού κανονισμού [11] δεν είναι σε θέση να αποφασίσει, αναφερόμενη στις διατάξεις του άρθρου 4, εάν πρέπει ή όχι να λάβει χώρα η ενλόγω επιστροφή ή διαγραφή, απορρίπτει την αίτηση εάν η τελευταία δεν συνοδεύεται από αποδεικτικά στοιχεία που μπορούν να αποτελέσουν ειδική κατάσταση που προκύπτει από περιστάσεις για τις οποίες δεν υπήρξε δόλος ή έκδηλη αμέλεια εκ μέρους του ενδιαφερομένου.

Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, διαβιβάζει την αίτηση στην Επιτροπή για να ληφθεί απόφαση σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στα άρθρα 7 έως 10. Ο φάκελος που διαβιβάζεται στην Επιτροπή πρέπει να περιέχει όλα τα απαραίτητα στοιχεία για την πλήρη εξέταση της αίτησης.

Η Επιτροπή ενημερώνει αμέσως το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος για την παραλαβή του φακέλου.

Άρθρο 6:

«1. Όταν η αρμόδια αρχή ενός κράτους μέλους στην οποία έχει υποβληθεί αίτηση

Όταν διαπιστώνεται ότι τα στοιχεία που παρέχει το κράτος μέλος είναι ανεπαρκή για να είναι δυνατόν να ληφθεί απόφαση, έχοντας πλήρη γνώση της κατάστασης, στην

10 — Δηλαδή του κανονισμού 1430/79.

11 — Δηλαδή του κανονισμού 1430/79.

προκειμένη περίπτωση, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει συμπληρωματικά πληροφοριακά στοιχεία.

2. (...)»

II — Τα πραγματικά περιστατικά

16. Η SEIM παρήγγειλε ορισμένα εμπορεύματα από δυτικογερμανική εταιρία και τα εισήγαγε στην Πορτογαλία, προσκομίζοντας πιστοποιητικό καταγωγής των εμπορευμάτων (EUR 1), που είχαν εκδώσει οι γερμανικές τελωνειακές αρχές και το οποίο βεβαίωνε ότι τα εμπορεύματα ήσαν καταγωγής Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Γι' αυτό τον λόγο, τα πιο πάνω εμπορεύματα εισήχθησαν αδασμολόγητα, σύμφωνα με το ισχύον γι' αυτά κοινοτικό δασμολογικό καθεστώς.

17. Αργότερα, οι γερμανικές τελωνειακές αρχές ακύρωσαν τα πιστοποιητικά καταγωγής, διότι έκριναν ότι κακώς είχαν εκδοθεί και προέβησαν σε σχετική κοινοποίηση στις αντίστοιχες πορτογαλικές. Η Conferência Final του Τελωνείου του Porto, η οποία εξέτασε τη σχετική υπόθεση, κατά τη διαδικασία της εκ των υστέρων εισπράξεως εισαγωγικών δασμών, κατέληξε στην εκκαθάριση του ποσού των 7 660 587 πορτογαλικών εσκούδων.

18. Όταν η SEIM ειδοποιήθηκε να πληρώσει, δεν κατέβαλε το παραπάνω ποσό και, χωρίς να της χορηγηθεί κάποια αναστολή πληρωμής, άδεια πληρωμής με δόσεις ή οιαδήποτε άλλη διευκόλυνση πληρωμής, άσκησε προσφυγή κατά της εκκαθαριστικής πράξεως ενώπιον του Tribunal Fiscal Aduaneiro do Porto, ζητώντας την ακύρωσή της.

19. Παράλληλα, η SEIM υπέβαλε αίτηση στον διευθυντή του Τελωνείου του Porto επικαλούμενη ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που τίθενται στο άρθρο 5, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1697/79 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1979 [12], σύμφωνα με το οποίο:

«Οι αρμόδιες αρχές δύνανται να μη προβαίνουν σε ενέργειες εισπράξεως "εκ των υστέρων" ποσού εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που δεν καταβλήθηκε, συνεπεία λάθους αυτών των ιδίων των αρμόδιων αρχών που λογικά δεν ηδύνατο να ανακαλυφθεί από τον φορολογούμενο ο οποίος, από μέρους του, ενήργησε καλοπίστως και τήρησε όλες τις διατάξεις που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία, όσον αφορά την κατάθεση της τελωνειακής διασαφήσεως.

(...).»

12 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 1697/79 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1979, περί της «εκ των υστέρων» εισπράξεως εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που δεν κατέστησαν απαιτητοί από τον φορολογούμενο, για εμπορεύματα που διασαφηνίσθηκαν σε τελωνειακό καθεστώς συνεπαγόμενο την υποχρέωση καταβολής τέτοιων δασμών, ΕΕ ειδ. έκδ. 02/007, σ. 254. Ο κανονισμός αυτός καταργήθηκε από τον προαναφερθέντα στην υποσημείωση 2 κανονισμό (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα.

Επικαλείται δηλαδή ότι οι αρμόδιες αρχές μπορούσαν να μη προβούν στην εκ των υστέρων είσπραξη του απαιτουμένου ποσού, εφόσον η ενδιαφερόμενη ενήργησε καλοπίστως. Ζήτησε δε τη μεταβίβαση του αιτήματός της στην Γενική Διεύθυνση Τελωνείων, ώστε αυτή τελικά να το υποβάλει στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για να αποφασίσει τη μη είσπραξη του βεβαιωθέντος ποσού, κατά τα οριζόμενα στον κανονισμό (ΕΟΚ) 1573/80 της Επιτροπής, της 20ής Ιουνίου 1980 [13].

20. Την 28η Φεβρουαρίου 1989 η Γενική Διεύθυνση Τελωνείων, ερμηνεύοντας την αίτηση της SEIM περί υποβολής της υποθέσεως της εκ των υστέρων εισπράξεως στην Επιτροπή, προκειμένου αυτή να εκδώσει απόφαση περί μη εισπράξεως, ως αίτηση διαγραφής χρέους (των βεβαιωθέντων εισαγωγικών δασμών), την απέρριψε με απόφαση του γενικού υποδιευθυντή επικαλούμενη εν περιλήψει, τα εξής επιχειρήματα:

— Το σφάλμα των τελωνείων της χώρας εξαγωγής, τα οποία κακώς χορήγησαν τα πιστοποιητικά κυκλοφορίας EUR 1, δεν συνιστά σφάλμα που ασκεί επιρροή σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1697/79.

— Η συνδρομή των προϋποθέσεων εφαρμογής του άρθρου 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1697/79 ελέγχεται από τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους, που προέβησαν στην πράξη εκκαθαρίσεως του οφειλομένου ποσού.

— Οι αρχές που εκδίδουν τα πιστοποιητικά κυκλοφορίας (EUR 1) έχουν το δικαίωμα να προβαίνουν στον εκ των υστέρων έλεγχό τους.

— Το άρθρο 5, παράγραφος 2, καλύπτει τις περιπτώσεις λαθών που διέπραξαν οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους που προέβησαν στην εκκαθάριση ποσού κατώτερου του οφειλομένου· η αποδοχή των συνημμένων στη διασάφηση εγγράφων, τα οποία αποδεικνύονται εκ των υστέρων ανακριβή ή ανίσχυρα, αποτελεί χαρακτηριστική περίπτωση ανυπαρξίας σφάλματος των τελωνειακών αρχών.

21. Η SEIM, με προσφυγή που κατέθεσε στο Tribunal Tributário de Segunda Instância (στο εξής: Tribunal), ζήτησε την ακύρωση της αποφάσεως αυτής, προβάλλοντας ότι:

— Πληρούνται οι προϋποθέσεις για να μη προβούν οι αρμόδιες αρχές στην εκ των υστέρων είσπραξη του απαιτηθέντος ποσού, όπως ορίζει το άρθρο 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1697/79.

13 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 1573/80 της Επιτροπής, της 20ής Ιουνίου 1980, περί καθορισμού των διατάξεων εφαρμογής του άρθρου 5 παρ. 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1697/79 του Συμβουλίου περί της εισπράξεως «εκ των υστέρων» εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που δεν είχαν απαιτηθεί από τον οφειλέτη, για εμπορεύματα δηλωθέντα για τελωνειακό καθεστώς που συνεπάγεται υποχρέωση καταβολής τέτοιου είδους δασμών, ΕΕ ειδ. έκδ. 11/020, σ. 243.

— Η σχετική απόφαση, λόγω του ύψους του απαιτουμένου ποσού (ανώτερου από 2 000 ECU), είναι της αρμοδιότητας της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κατά τον κανονισμό 1573/80 της Επιτροπής.

— Το ίδιο αποτέλεσμα θα επιτυγχανόταν αν γινόταν εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 1430/79, του Συμβουλίου, της 2ας Ιουλίου 1979.

22. Στην προσφυγή ακυρώσεως απάντησε η καθής αρχή, ισχυριζόμενη ότι είναι αρμόδια να προβαίνει στην εκ των υστέρων είσπραξη, εφόσον μόνο στην περίπτωση αποφάσεως περί μη εισπράξεως παρεμβαίνει η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όταν η προς είσπραξη οφειλή υπερβαίνει τα 2 000 ECU.

23. Η εισαγγελική αρχή θεώρησε ότι η αίτηση της SEIM προς τον διευθυντή του Τελωνείου του Porto αποτελούσε προαιρετική αίτηση θεραπείας και ότι, κατά συνέπεια, η προσβαλλόμενη πράξη, που εκδόθηκε επί της αιτήσεως αυτής, επιβεβαίωσε απλώς την εκκαθαριστική πράξη επιβολής δασμών. Γι' αυτό τον λόγο πρότεινε την απόρριψη της προσφυγής.

24. Η SEIM απάντησε ότι δεν αμφισβητεί την εκκαθάριση αλλά την απόφαση με την οποία απορρίφθηκε η αίτησή της να κινηθεί η διαδικασία διαγραφής της οφειλής του εκκαθαρισθέντος ποσού, που θα προκαλούσε απόφαση της Επιτροπής. Τόνισε δε ότι η ενλόγω απόφαση έκρινε επί υποχρεωτικής αιτήσεως θεραπείας, γι' αυτό και είναι δεκτική προσφυγής.

25. Το Tribunal παρατηρεί ότι, αν και η SEIM ζήτησε τη μη είσπραξη και όχι τη διαγραφή της οφειλής του εκκαθαρισθέντος ποσού εισαγωγικών δασμών, το οποίο άλλωστε δεν πλήρωσε, η Γενική Διεύθυνση Τελωνείων θεώρησε ότι ζητήθηκε η διαγραφή χρέους, προσδίδοντας αυτή την έννοια στο αίτημα της SEIM να αποσταλεί ο φάκελος στην Επιτροπή για να αποφασίσει αυτή για τη μη είσπραξη εκ των υστέρων εισαγωγικών δασμών.

III — Τα προδικαστικά ερωτήματα

26. Προς επίλυση των θεμάτων που τέθηκαν υπό την κρίση του, το Tribunal υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα:

«α) Λαμβάνοντας υπόψη τις σκέψεις που αναπτύχθηκαν στο κεφάλαιο II της παρούσας αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, το σύστημα της διενέργειας *εκ των υστέρων* εισπράξεως, το οποίο προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΟΚ) 1697/79 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1979, και το σύστημα της

διαγραφής της οφειλής εκκαθαρισθέντων αλλά μη πληρωθέντων δασμών, όπως αυτό προκύπτει από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1430/79 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουλίου 1979, ερωτάται αν η απόφαση της εθνικής τελωνειακής αρχής, η οποία εκδίδεται κατά το *άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1574/80 της Επιτροπής, της 20ής Ιουνίου 1980,* και απορρίπτει αίτηση περί διαγραφής οφειλομένων δασμών, εκδίδεται κατ' εφαρμογήν κανόνων του ουσιαστικού φορολογικού δικαίου ή κανόνων του κοινοτικού διοικητικού δικαίου ή αν εκδίδεται στο πλαίσιο της ασκήσεως της φορολογικής λειτουργίας της τελωνειακής υπηρεσίας ή στο πλαίσιο της ασκήσεως της κατά κυριολεξίαν διοικητικής λειτουργίας. Ποια είναι η νομική φύση της αποφάσεως;

β) Όταν το άρθρο 1, παράγραφος 2, εδάφιο δ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1430/79, αναφέρεται στους *δασμούς που δεν κατεβλήθησαν ακόμη,* πρέπει να ερμηνευθεί συσταλτικά, με την έννοια των δασμών των οποίων έχει ανασταλεί η πληρωμή;

γ) Δεδομένου ότι η ενδιαφερομένη επικαλέστηκε γεγονότα δυνάμενα να υπαχθούν νομικά σε κάποια από τις μορφές των ειδικών περιπτώσεων, οι οποίες προκύπτουν από περιστάσεις που δεν ενέχουν δόλο ούτε πρόδηλη αμέλεια εκ μέρους της ενδιαφερομένης [άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1430/79, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3069/86 του Συμβουλίου, της 7ης Οκτωβρίου 1986], υπεχρεούτο η εθνική τελωνειακή αρχή, δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 3799/86 της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 1986, να εκτιμήσει την αίτηση περί διαγραφής των οφειλομένων εισαγωγικών δασμών υπό το πρίσμα της γενικής αρχής της επιεικείας, η οποία απορρέει από το προαναφερθέν άρθρο 13, παράγραφος 1;

δ) Είναι το άρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 3799/86, της 12ης Δεκεμβρίου 1986, ανίσχυρο, διότι περιόρισε τις ειδικές περιπτώσεις διαγραφής χρέους πέραν του αναγκαίου μέτρου, για να διαφυλάξει άλλα κοινοτικά συμφέροντα, προσκρούοντας, κατά συνέπεια, στο άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1430/79;»

IV — Απαντήσεις στα προδικαστικά ερωτήματα

Α — *Επί του πρώτου ερωτήματος*

27. Στο πρώτο ερώτημα το Δικαστήριο καλείται να απαντήσει ποια είναι η νομική φύση της αποφάσεως που εκδίδεται επί αιτήσεως επιστροφής ή διαγραφής των οφειλομένων εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών, κατ' εφαρμογή του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 1574/80. Δηλαδή, ερωτάται αν πρόκειται για πράξη που αφορά την ουσία και εκδίδεται κατ' εφαρμογή κανόνων του ουσιαστικού φορολογικού δικαίου ή αφορά τη διαδικασία και εκδίδεται κατ' εφαρμογή διαδικαστικών κανόνων του διοικητικού δικαίου. Από την απάντηση αυτή εξαρτά το Tribunal την επίλυση του εσωτερικού δικαίου ζητήματος της αρμοδιότητάς του.

28. Η Επιτροπή, στις παρατηρήσεις που κατέθεσε, θέτει ζήτημα παραδεκτού του προδικαστικού ερωτήματος. Θεωρεί ότι δεν ζητείται η ερμηνεία της ενλόγω διατάξεως του κανονισμού, ώστε να εξασφαλισθεί η ομοιομορφία εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, αλλά ότι το Δικαστήριο ερωτάται να κρίνει, αόριστα, για τη νομική φύση της αποφάσεως απορρίψεως αιτήματος διαγραφής χρέους, με σκοπό να καθορισθεί σε επίπεδο εθνικού δικαίου το αρμόδιο να επιληφθεί της υποθέσεως δικαστήριο.

Σε επίρρωση των ισχυρισμών της η Επιτροπή επικαλείται την απόφαση Foglia κατά Novello [14], σύμφωνα με την οποία η αποστολή που έχει ανατεθεί στο Δικαστήριο συνίσταται στη συμβολή του στην απονομή της δικαιοσύνης εντός των κρατών μελών μέσω της ερμηνείας κάποιας διατάξεως του κοινοτικού δικαίου που πρόκειται να εφαρμοσθεί και όχι στη διατύπωση συμβουλευτικών γνωμοδοτήσεων επί γενικών και υποθετικών ερωτημάτων [15].

29. Αλλά και η Πορτογαλική Κυβέρνηση θεωρεί ότι το ερώτημα που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο δεν αφορά την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας, διότι το πρόβλημα του χαρακτηρισμού της αποφάσεως που λαμβάνεται με βάση το άρθρο 7 του κανονισμού 1574/80 δεν τίθεται παρά μόνο στο εσωτερικό δίκαιο και, επομένως, δεν ανήκει στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να αποφανθεί.

30. Όπως το εξηγεί στο κεφάλαιο II της διατάξεώς του το εθνικό δικαστήριο, στο πορτογαλικό δίκαιο γίνεται διάκριση μεταξύ φορολογικών δασμολογικών διαφορών που ανήκουν στην αρμοδιότητα των Tribunais Fiscais Aduaneiros και διοικητικών δασμολογικών διαφορών, για τις οποίες αρμόδιο είναι το Tribunal. Στην πρώτη κατηγορία εντάσσονται όλες οι διαφορές που αφορούν τον ίδιο τον καταλογισμό των δασμών και σχετίζονται με την άσκηση της φορολογικής λειτουργίας της υπηρεσίας, ενώ στη δεύτερη εντάσσονται όλες εκείνες που, χωρίς να αφορούν την ίδια την πράξη καταλογισμού, σχετίζονται με αυτή και εντάσσονται στις διοικητικές αρμοδιότητες των τελωνειακών υπηρεσιών, δηλαδή πρόκειται για προσφυγές κατά διοικητικών πράξεων που αφορούν δασμολογικά ζητήματα.

31. Στην κρινόμενη περίπτωση, τίθεται το ζήτημα της ερμηνείας διατάξεων του κοινοτικού δικαίου με σκοπό την επίλυση ενός προβλήματος εσωτερικού δικαίου, που αφορά την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ δικαστηρίων κράτους μέλους. Ακριβέστερα, το θέμα του νομικού χαρακτηρισμού αποφάσεως των εθνικών αρχών με την οποία απορρίπτεται το αίτημα διαγραφής χρέους, που λαμβάνεται βάσει κανόνων του κοινοτικού δικαίου, αποτελεί κατά τον εθνικό δικαστή αναγκαίο προαπαιτούμενο για να επιλύσει το εσωτερικού δικαίου ζήτημα του καθορισμού του αρμοδίου δικαστηρίου για την επίλυση της επίδικης υποθέσεως.

32. Η ιδιαιτερότητα της κρινόμενης περιπτώσεως έγκειται στό ότι ναι μεν δεν εφαρμόζεται ευθέως η προς ερμηνεία διάταξη — το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 1574/80 της Επιτροπής — όμως η ερμηνεία

14 — Απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1981, υπόθεση 244/80 (Συλλογή 1981, σ. 3045).

15 — Βλ. τη προμνημονευθείσα απόφαση Foglia κατά Novello, σκέψεις 18 και 20.

αυτή δεν θα αποτελέσει διατύπωση συμβουλευτικής γνωμοδοτήσεως σε γενικό ή υποθετικό ερώτημα που δεν θα έχει σχέση με το αντικείμενο της κυρίας δίκης, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή στις παρατηρήσεις της, αλλά, αντιθέτως, είναι άμεσα συνδεδεμένη με τη λύση ζητήματος που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστή [16], γι' αυτό και ορθό είναι να προχωρήσουμε προς αυτή την κατεύθυνση.

33. Το θέμα της αρμοδιότητας ή όχι του Δικαστηρίου να αποφανθεί επί ερωτήματος το οποίο αφορά τον χαρακτηρισμό πράξεως των εθνικών αρχών που εκδίδεται σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία, με σκοπό να μπορέσει ο εθνικός δικαστής να επιλύσει το θέμα προσδιορισμού του αρμοδίου δικαστηρίου κατά το εσωτερικό δίκαιο, έχει ήδη απασχολήσει το Δικαστήριο στην απόφασή του Bozzetti [17]. Εξετάζοντας το ζήτημα του νομικού χαρακτηρισμού — φορολογική ή όχι φύση — της εισφοράς συνυπευθυνότητας στο πλαίσιο της κοινής οργανώσεως της αγοράς γάλακτος έκρινε ότι «το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να επέμβει για να επιλύσει ζητήματα αρμοδιότητας που μπορεί να ανακύψουν στην οργάνωση των εθνικών δικαστηρίων από τον νομικό χαρακτηρισμό ορισμένων εννόμων καταστάσεων που πηγάζουν από το κοινοτικό δίκαιο». Και συνέχισε: «(...) ο νομικός χαρακτηρισμός της εισφοράς συνυπευθυνότητας υπό το φως των κανόνων του κοινοτικού δικαίου δεν είναι αδιάφορος για το εθνικό δίκαιο. Έχει, επομένως, αναμφίβολα σημασία να υποδειχθούν στον εθνικό δικαστή τα στοιχεία του κοινοτικού δικαίου που είναι δυνατόν να βοηθήσουν στην επίλυση του ζητήματος της αρμοδιότητας που ερευνά αυτεπαγγέλτως» [18].

34. Ερχόμαστε τώρα στο ερώτημα αν η υπάρχουσα κοινοτική νομοθεσία, που διέπει τη διαγραφή χρέους εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών, επιτρέπει να προσδιορίσουμε τη νομική φύση της λειτουργίας που ασκεί και της αποφάσεως που λαμβάνει η εθνική αρχή απορρίπτοντας την αίτηση διαγραφής χρέους, την οποία έχει υποβάλει ο υπόχρεως προς πληρωμή του βεβαιωθέντος ποσού. Γι' αυτό είναι απαραίτητο να εξετάσουμε το πλέγμα των ρυθμίσεων που αφορούν τη γένεση και την απόσβεση της τελωνειακής οφειλής, ούτως ώστε να δούμε αν μπορούμε να προσδιορίσουμε τη νομική φύση της αποφάσεως που εκδίδεται επί αρνήσεως εγκρίσεως αιτήματος διαγραφής χρέους εισαγωγικών δασμών, κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 1574/80, που απασχολεί τον εθνικό δικαστή.

35. Ο ισχύων, κατά το χρόνο γενέσεως της οφειλής, κανονισμός (ΕΟΚ) 2144/87 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 1987, σχετικά

16 — Βλ. τη μνημονευθείσα στην υποσημείωση 14 απόφαση Foglia κατά Novello, σκέψη 21, και τις αποφάσεις της 18ης Οκτωβρίου 1990, Dzodzi, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-297/88 και C-197/89 (Συλλογή 1990, σ. I-3763, σκέψεις 39 και 40), και της 8ης Νοεμβρίου 1990, υπόθεση C-231/89, Gmurzynska-Bscher (Συλλογή 1990, σ. I-4003, σκέψεις 22 και 23).

17 — Απόφαση της 9ης Ιουλίου 1985, υπόθεση 179/84 (Συλλογή 1985, σ. 2301, σκέψεις 17 και 18).

18 — Πρβλ. και τις αποφάσεις Foglia κατά Novello (μνημονευθείσα στην υποσημείωση 14), σκέψη 21, Dzodzi (μνημονευθείσα στην υποσημείωση 16), σκέψεις 39 και 40, Gmurzynska-Bscher (μνημονευθείσα στην υποσημείωση 16), σκέψη 20, και τις αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 1992, υπόθεση C-343/90, Lourenço Dias (Συλλογή 1992, σ. I-4673), και υπόθεση C-83/91, Meilicke (Συλλογή 1992, σ. I-4871).

με την τελωνειακή οφειλή [19], ορίζει ότι η οφειλή αυτή γεννάται (άρθρο 2):

«α)όταν, εμπόρευμα υποκείμενο σε εισαγωγικούς δασμούς, τίθεται σε ελεύθερη κυκλοφορία, (...)·

β)όταν εισέρχεται παράτυπα στο τελωνειακό έδαφος της Κοινότητας εμπόρευμα υποκείμενο σε εισαγωγικούς δασμούς.

(...)».

Προσδιορίζεται δε στο άρθρο 7, του ενλόγω κανονισμού ότι το χρονικό σημείο που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για τον καθορισμό του ποσού είναι εκείνο κατά το οποίο γεννάται η σχετική τελωνειακή οφειλή.

36. Εφόσον λάβει χώρα το γεγονός που δημιουργεί την τελωνειακή οφειλή, όπως η θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία προϊόντος που υπέκειτο σε εισαγωγικούς δασμούς, η τελωνειακή αρχή με πράξη της έρχεται εκ των υστέρων και καταλογίζει το οφειλόμενο ποσό. Η πράξη δε αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο της δασμολογικής (φορολογικής) λειτουργίας και αποτελεί τον πυρήνα αυτής της λειτουργίας.

19 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 2144/87 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 1987, σχετικά με την τελωνειακή οφειλή, ΕΕ 1987, L 201, σ. 15.

37. Κατά το άρθρο 8, παράγραφος 1, στοιχείο α', του ίδιου κανονισμού 2144/87, η τελωνειακή οφειλή αποσβέννυται «με την καταβολή του ποσού των εισαγωγικών (...) δασμών που αναφέρονται στο ενλόγω εμπόρευμα ή, ενδεχομένως, τη διαγραφή του ποσού αυτού κατ' εφαρμογήν των ισχυουσών κοινοτικών διατάξεων».

38. Από τις προαναφερθείσες διατάξεις του κανονισμού 2144/87, τις διατάξεις του κανονισμού 1697/79, περί της εκ των υστέρων εισπράξεως εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών, και εκείνες του κανονισμού 1430/79, για την επιστροφή ως αχρεωστήτως εισπραχθέντων ή τη διαγραφή χρέους εισαγωγικών δασμών, συνάγεται ότι από τη βεβαίωση οφειλομένου ποσού εισαγωγικών δασμών αρχίζει ένας κύκλος ζωής της ενλόγω πράξεως, που περατώνεται και με την έγκριση του αιτήματος διαγραφής του ενλόγω ποσού.

39. Ακριβέστερα, σε περίπτωση καταθέσεως του αιτήματος διαγραφής εισαγωγικών δασμών, η αποφασίζουσα αρχή, που είναι κατά κανόνα το τελωνείο όπου έχουν βεβαιωθεί οι οφειλόμενοι δασμοί, όπως ορίζει το άρθρο 16 του κανονισμού 1430/79, εξετάζοντας το αίτημα διαγραφής, έχει την αρμοδιότητα εκδίδοντας σχετική απόφαση

είτε να το εγκρίνει καταργώντας τα αποτελέσματα της πράξεως επιβολής δασμών, δηλαδή μη εισπράττοντας το σύνολο ή μέρος των βεβαιωθέντων εισαγωγικών δασμών, όπως ορίζει το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 1430/79, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του κανονισμού 1574/80, είτε να το απορρίψει. Το σύνολο των ενεργειών στο οποίο προβαίνει η αποφασίζουσα αρχή σε αυτό το στάδιο εξετάσεως του αιτήματος αφορά αυτή την ίδια τη δασμολογική υποχρέωση και δεν διαφοροποιείται, ως προς το είδος της ασκούμενης λειτουργίας (δασμολογικής ή διοικητικής), από τις ενέργειες στις οποίες προβαίνει όταν εξετάζει την υπόθεση με σκοπό την εκ των υστέρων επιβολή εισαγωγικών δασμών. Δηλαδή και στη μια και στην άλλη περίπτωση ενεργεί στο πλαίσιο ασκήσεως της δασμολογικής λειτουργίας που της αναθέτει η σχετική νομοθεσία, εφαρμόζοντας ουσιαστικό δασμολογικό δίκαιο.

40. Προς αυτό το συμπέρασμα μας βοηθά να καταλήξουμε και η εξέταση των αποτελεσμάτων της σχετικής αποφάσεως της αρχής, όπως προκύπτουν και από τον ορισμό που δίνει στη διαγραφή χρέους ο κανονισμός 1430/79 (άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο δ'). Από τον ορισμό αυτό, σε συνδυασμό με το προμνημονευθέν άρθρο 8 του κανονισμού 2144/87, προκύπτει ότι η θετική απόφαση που δέχεται το αίτημα διαγραφής χρέους αποτελεί πράξη αντιθέτου αποτελέσματος (contrarius actus) από την πράξη της εκ των υστέρων επιβολής των δασμών (κατά τον κανονισμό 1697/79), αφού η αποδοχή του σχετικού αιτήματος αφορά τη δασμολογική υποχρέωση του εισαγωγέα και έχει ως αποτέλεσμα την απόσβεση της οφειλής του συνόλου ή μέρους των βεβαιωθέντων αλλά μη καταβληθέντων δασμών.

41. Εκ των αποτελεσμάτων της κρινόμενη, η πράξη απορρίψεως του αιτήματος διαγραφής εμφανίζεται ως στοιχείο της όλης διαδικασίας η οποία άρχισε με την πράξη της (εκ των υστέρων, στη συγκεκριμένη περίπτωση) επιβολής εισαγωγικών δασμών, το οποίο όμως τελικά δεν επηρεάζει ούτε αλλοιώνει την υποχρέωση πληρωμής του εκ των υστέρων προσδιορισθέντος από τις αρμόδιες αρχές ποσού. Αλλά πιστεύω ότι η προαναφερθείσα κοινοτική νομοθεσία δεν μας επιτρέπει να διαφοροποιήσουμε κατά τα αποτελέσματά της την πράξη απορρίψεως από την πράξη εγκρίσεως αιτήματος διαγραφής χρέους, διότι και στις δύο περιπτώσεις εφαρμόζονται οι ίδιοι κανόνες του κοινοτικού δασμολογικού δικαίου και η αποφασίζουσα αρχή ενεργεί στο πλαίσιο ασκήσεως της ίδιας λειτουργίας που της αναθέτουν οι σχετικές διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, δηλαδή της δασμολογικής [20].

42. Συνεπώς, προτείνω να δοθεί στο πρώτο ερώτημα η εξής απάντηση:

«Η απόφαση που λαμβάνεται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1574/80 της Επιτροπής, της 20ής Ιουνίου 1980, περί του

20 — Αυτή η λύση φαίνεται πειστικότερη και στο παραπέμπον δικαστήριο το οποίο στο σημείο 43 της διατάξεώς του αναφέρει: «Νομίζουμε ότι η αρχή η οποία λαμβάνει απορριπτική απόφαση επί αιτήσεως διαγραφής οφειλής εκκαθαρισθέντων και μη καταβληθέντων δασμών κινείται στο πλαίσιο της ασκήσεως της φορολογικής λειτουργίας μιας δημόσιας υπηρεσίας και εφαρμόζει επί συγκεκριμένης περιπτώσεως κανόνες του ουσιαστικού φορολογικού δικαίου. Όντως, οι κανόνες που ορίζουν τις προϋποθέσεις της διαγραφής χρέους (παραδείγματος χάριν, τα άρθρα 2 και 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 1430/79) οριοθετούν με αρνητικούς προσδιορισμούς τις πράξεις που υπόκεινται στους εισαγωγικούς δασμούς που ορίζονται στον κανονισμό 1697/79 του Συμβουλίου της 24ης Ιουλίου 1979.»

καθορισμού των διατάξεων εφαρμογής των άρθρων 16 και 17 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1430/79 του Συμβουλίου "περί της επιστροφής ή της διαγραφής των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών", και απορρίπτει αίτηση επιστροφής ή διαγραφής οφειλομένων δασμών, εκδίδεται κατ' εφαρμογήν κανόνων του ουσιαστικού δασμολογικού δικαίου, στο πλαίσιο της ασκήσεως της δασμολογικής λειτουργίας της τελωνειακής υπηρεσίας. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να συναγάγει τις συνέπειες από τη διαπίστωση αυτή προκειμένου να καθορίσει την αρμοδιότητά του επί του θέματος.»

προοίμιο του κανονισμού 1430/79. Συγκεκριμένα, στη δεύτερη αιτιολογική σκέψη αναφέρεται ότι «το ποσό των εισαγωγικών δασμών που κατεβλήθη ή του οποίου η πληρωμή ανεβλήθη δύναται να παρουσιάζεται ανώτερο εκείνου που νομίμως οφείλεται, (...) συνεπεία λήψεως υπόψη ανακριβών ή ελλιπών στοιχείων δασμολογήσεως, ιδίως όσον αφορά το είδος, την αξία ή την καταγωγή, που λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό του ποσού αυτού· (...) ότι, στην περίπτωση αυτή, κρίνεται δικαιολογημένο να λάβει χώρα είτε επιστροφή, ως αχρεωστήτως εισπραχθέντων, είτε διαγραφή μη οφειλομένων ποσών».

Β — *Επί του δευτέρου ερωτήματος*

43. Ο εθνικός δικαστής ερωτά αν το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του κανονισμού 1430/79, που αναφέρεται στους *δασμούς που δεν κατεβλήθησαν ακόμη*, πρέπει να ερμηνευθεί συσταλτικά, με την έννοια ότι αφορά σε δασμούς των οποίων έχει ανασταλεί η πληρωμή.

44. Το δικαστήριο της παραπομπής στη διάταξή του (σημείο 63) καθώς και η Πορτογαλική Κυβέρνηση στις παρατηρήσεις της τονίζουν ότι προϋπόθεση για την αίτηση διαγραφής χρέους είναι η χορήγηση αναστολής πληρωμής.

45. Το βασικό επιχείρημα για τη στήριξη της ανωτέρω θέσεως αντλείται από το

46. Ο εθνικός δικαστής επικαλείται ένα ακόμη επιχείρημα για να στηρίξει την προαναφερθείσα άποψη. Σε αυτό το συμπέρασμα τον οδηγεί η πρόβλεψη στο άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 1430/79 τριετούς προθεσμίας για την υποβολή αιτήσεως διαγραφής ή επιστροφής χρέους, ενώ κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα που προέκυψε η επίδικη διαφορά, υπό το καθεστώς της οδηγίας 78/453/ΕΟΚ του Συμβουλίου [21], η χορήγηση παρατάσεως ή προθεσμίας αναστολής ήταν 30 ημερών (άρθρο 3) και προϋπέθετε πάντοτε τη σύσταση κατάλληλης εγγυήσεως από τον ενδιαφερόμενο (άρθρο 2).

Δηλαδή, φαίνεται ότι αυτό που απασχολεί τον εθνικό δικαστή είναι το πώς τελικά θα συμβιβασθούν η αναγνώριση του δικαιώματος να ζητήσει ο ενδιαφερόμενος εισαγωγέας τη διαγραφή της οφειλής του, μέσα σε μια μεγάλη προθεσμία, με την διάσωση της

21 — Οδηγία 78/453/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 1978, περί της εναρμονίσεως των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των σχετικών με την αναστολή εισπράξεως των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών, ΕΕ ειδ. έκδ. 02/006, σ. 159.

αυτοτέλειας του σκοπού που επιδιώκει η αναστολή, που είναι η διευκόλυνση πληρωμής του βεβαιωθέντος ποσού εισαγωγικών δασμών.

47. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η αναφορά στη δεύτερη αιτιολογική σκέψη σε «ποσό εισαγωγικών δασμών (...) του οποίου η πληρωμή ανεβλήθη» [22] αποτελεί απλή αναφορά σε μια κατάσταση που προέβλεπε και ρύθμιζε η οδηγία 78/453 και δεν είχε άλλη φιλοδοξία από το να δηλώσει ένα προϋφιστάμενο καθεστώς, στο οποίο μπορούσε να προστεθεί το νέο καθεστώς που δημιούργησε ο κανονισμός 1430/79, κατά το οποίο η αναβολή πληρωμής αποτελεί διευκόλυνση πληρωμής του οφειλομένου ποσού δασμών με σκοπό την κατοχύρωση της ίσης μεταχειρίσεως των επιχειρηματιών σχετικά με την είσπραξη εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών.

48. Κατ' αρχάς, είναι παράδοξο ότι ο εθνικός δικαστής αναφέρει το άρθρο 2, παράγραφος 2, του κανονισμού 1430/79 και όχι το άρθρο 13, παράγραφος 2, του ιδίου κανονισμού, στο οποίο, δίχως να το επικαλείται, στηρίζεται εξετάζοντας το αίτημα που υπέβαλε η SEIM. Η επεξήγηση αυτή, βεβαίως, δεν διαφοροποιεί την ουσία του προβλήματος που μας απασχολεί.

49. Το επιχείρημα που επικαλείται η Πορτογαλική Κυβέρνηση και το οποίο είχε υιοθετήσει και το δικαστήριο της παραπομπής δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό. Από το κείμενο της διατάξεως του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του κανονισμού 1430/79, παρατηρούμε ότι με τον όρο «διαγραφή χρέους» νοείται «η μη είσπραξη του συνόλου ή μέρους των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών που βεβαιώθησαν μεν από την επιφορτισμένη με την είσπραξή τους αρχή, πλην όμως δεν κατεβλήθησαν ακόμη». Δηλαδή, η κατά γράμμα ερμηνεία της διατάξεως που καθορίζει τις προϋποθέσεις της διαγραφής χρέους καταδεικνύει ότι δεν απαιτείται να έχει χορηγηθεί προηγουμένως αναστολή πληρωμής για να μπορέσει ο υπόχρεως να καταθέσει αίτημα διαγραφής του χρέους του.

50. Προς αυτή τη λύση οδηγεί και η εξέταση των προϋποθέσεων τις οποίες θέτει το άρθρο 13, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1430/79, που ρητά ορίζει ότι «η (...) διαγραφή εισαγωγικών δασμών (...) εγκρίνεται εφόσον υποβληθεί σχετική αίτηση στο συγκεκριμένο τελωνείο πριν από τη λήξη προθεσμίας δώδεκα μηνών η οποία αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία βεβαίωσης των ενλόγω δασμών από την αρχή την αρμόδια για την είσπραξή τους». Αν θέταμε όμως ως αναγκαίο όρο για την κατάθεση αιτήματος διαγραφής χρέους την προηγούμενη χορήγηση αναβολής πληρωμής, θα παραβιαζόταν η διάταξη αυτή, η οποία είναι σαφής και δεν θέτει τέτοιο όρο. Τούτο, άλλωστε, τονίζει και η Επιτροπή στις παρατηρήσεις της.

51. Επιπλέον, για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα του εθνικού δικαστηρίου, που επικαλείται τη δυσκολία συμβιβασμού των

22 — Ήδη, στην πρώτη αιτιολογική σκέψη αναφέρεται ότι κατ' εφαρμογή της οδηγίας 78/453/ΕΟΚ «η καταβολή εισαγωγικών δασμών, υπό ορισμένους όρους, δύναται να αναβάλλεται».

προθεσμιών οι οποίες προβλέπονται για τη χορήγηση αναβολής και την έγκριση αιτήματος διαγραφής, νομίζω ότι είναι αναγκαίο να εξετάσουμε τον σκοπό για τον οποίο χορηγείται η αναβολή ή εγκρίνεται η διαγραφή, αντίστοιχα.

52. Όταν η αρμόδια αρχή βεβαιώνει με πράξη της ποσό δασμών κατά την εισαγωγή εμπορευμάτων και θέση αυτών σε ελεύθερη κυκλοφορία, ο εισαγωγέας, κατ' αρχήν, υποχρεούται να συμμορφωθεί και να καταβάλει το ποσό. Σύμφωνα με την οδηγία 78/453, μετά τη βεβαίωση του οφειλομένου ποσού, η αναβολή πληρωμής μπορεί να χορηγηθεί με καταβολή εγγυήσεως, ως μέσο διευκολύνσεως του υποχρέου, ώστε αυτός να μπορέσει να καταβάλει το ποσό αυτό χωρίς να θίγεται, ούτε να αναιρείται η υποχρέωση προς πληρωμή του.

53. Ο στόχος του ανωτέρω άρθρου 13 του κανονισμού 1430/79, που προβλέπει την υπό όρους επιστροφή ή διαγραφή εισαγωγικών δασμών, είναι να περιορίσει την εκ των υστέρων πληρωμή εισαγωγικών δασμών, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες αυτή η πληρωμή δικαιολογείται και συμβιβάζεται με μια θεμελιώδη αρχή, όπως η αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης [23].

54. Εξετάζοντας τις δύο διαδικασίες (αναβολής και διαγραφής), παρατηρούμε ότι, κατά τον κοινοτικό νομοθέτη, αυτές λειτουργούν ανεξάρτητα, χωρίς να θίγεται η αυτοτέλεια καθεμιάς. Η πρόβλεψη δε σύντομης προθεσμίας αναβολής δεν έρχεται σε αντίθεση με την καθιέρωση διαφορετικής προθεσμίας (μεγαλύτερης εν προκειμένω) για την κατάθεση αιτήματος εγκρίσεως διαγραφής βεβαιωθέντος ποσού εισαγωγικών δασμών. Και για τον επιπλέον αυτόν λόγο δεν μπορούμε να θεωρήσουμε ως προϋπόθεση της διαγραφής την προηγούμενη χορήγηση αναβολής πληρωμής. Άλλως, η αποδοχή της συσταλτικής ερμηνείας του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του κανονισμού 1430/79 θα είχε ως συνέπεια τη ματαίωση του σκοπού που επιδιώκεται με τη διαδικασία της υπό όρους εγκρίσεως αιτήματος διαγραφής χρέους εισαγωγικών δασμών, δοθέντος ότι η κατάθεση της αιτήσεως διαγραφής θα έπρεπε να έχει πραγματοποιηθεί εντός της μικρότερης προθεσμίας αναβολής της πληρωμής.

55. Επομένως, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, πρέπει να δοθεί η ακόλουθη απάντηση:

«Το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1430/79 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουλίου 1979, περί της επιστροφής ως αχρεωστήτως εισπραχθέντων ή της διαγραφής χρέους εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών, δεν απαιτεί να έχει χορηγηθεί προηγουμένως αναβολή πληρωμής για να γίνει αποδεκτό αίτημα διαγραφής του οφειλομένου ποσού εισαγωγικών δασμών.»

23 — Πρβλ. την μνημονευθείσα στην υποσημείωση 6 απόφαση Hewlett Packard France, σκέψη 46.

Γ — *Επί του τετάρτου ερωτήματος*

56. Για λόγους συστηματικούς, προτάσσουμε την εξέταση του τέταρτου ερωτήματος, διότι θεωρούμε απαραίτητη την επίλυση του ζητήματος που εγείρει εκεί ο εθνικός δικαστής, προκειμένου να προχωρήσουμε κατόπιν στην απάντηση του τρίτου ερωτήματος.

57. Με το τέταρτο ερώτημα που θέτει ο εθνικός δικαστής, το Δικαστήριο καλείται να απαντήσει αν το άρθρο 4, σημείο 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 3799/86 είναι ανίσχυρο, διότι περιόρισε τις ειδικές περιπτώσεις διαγραφής χρέους πέρα του αναγκαίου μέτρου, για να διαφυλάξει άλλα κοινοτικά συμφέροντα, προσκρούοντας έτσι, στο προαναφερθέν άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 1430/79.

58. Η ουσία του προβλήματος που τίθεται στο τελευταίο προδικαστικό ερώτημα στο οποίο αμφισβητείται το κύρος του άρθρου 4, σημείο 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 3799/86 της Επιτροπής, επικεντρώνεται στο αν η ρύθμιση αυτή κινήθηκε ή όχι στα όρια της εξουσιοδοτήσεως του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 1430/79 του Συμβουλίου. Το άρθρο 13, παράγραφος 1, εδάφιο β', παρέχει εξουσιοδότηση στην Επιτροπή για να θεσπίσει μέτρα, τηρουμένων οπωσδήποτε των ορίων που χαράσσει η υπέρτερης τυπικής ισχύος γενική αρχή της αναλογικότητας, σύμφωνα με την οποία πρέπει να ερμηνεύεται και η εξουσιοδοτική αυτή διάταξη. Δηλαδή, δεν πρέπει να υπάρχει δυσαναλογία ανάμεσα στον επιδιωκόμενο σκοπό, από το άρθρο 4, σημείο 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 3799/86 και το λαμβανόμενο μέτρο.

59. Πράγματι, από τη νομολογία του Δικαστηρίου [24] συνάγεται ότι η αρχή της αναλογικότητας επιτάσσει την ύπαρξη εύλογης σχέσεως των επιδιωκόμενων από την Κοινότητα σκοπών που εξυπηρετούν το κοινό συμφέρον και των λαμβανόμενων μέτρων που θίγουν τα δικαιώματα των πολιτών. Δηλαδή, το μέσο θα πρέπει να είναι αναγκαίο και κατάλληλο για την επίτευξη του σκοπού, τα δε μειονεκτήματα να μη υπερακοντίζουν τα πλεονεκτήματα, να μη συνιστούν, ενόψει του επιδιωκόμενου σκοπού, υπέρμετρη και αφόρητη επέμβαση που θίγει την ίδια την ουσία των δικαιωμάτων.

60. Ο σκοπός της διατάξεως αυτής του κανονισμού 3799/86 της Επιτροπής έγκειται στο να μη ματαιώνεται η αποτελεσματικότητα του εκ των υστέρων ελέγχου της νομιμότητας των εγγράφων που προσκομίσθηκαν για τη χορήγηση προτιμησιακής δασμολογικής μεταχείρισης εμπορευμάτων που διασαφίσθηκαν για να τεθούν σε ελεύθερη κυκλοφορία. Το χρησιμοποιούμενο μέσο είναι η απόρριψη από τις τελωνειακές αρχές κάθε αιτήματος διαγραφής χρέους που στηρίζεται απλώς σε μια τέτοια καλόπιστη προσκόμιση εγγράφων που αργότερα μπορούν να αποδειχθούν ψευδή ή πλαστά ή τα οποία δεν ίσχυαν για τη χορήγηση της προτιμησιακής δασμολογικής μεταχείρισης.

24 — Βλ. για παράδειγμα τις αποφάσεις της 11ης Ιουλίου 1989, υπόθεση 265/87, Schräder (Συλλογή 1989, σ. 2237, σκέψη 21), και της 13ης Ιουλίου 1989, υπόθεση 5/88, Wachauf (Συλλογή 1989, σ. 2609, σκέψη 18).

61. Υπό τα δεδομένα αυτά, το μέσο που επέλεξε η Επιτροπή εμφανίζεται ως, κατ' αρχήν, κατάλληλο και αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού που επιδιώκει η ανωτέρω διάταξη του άρθρου 4, σημείο 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 3799/86, διότι τρόπος για να διασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα του όλου συστήματος των a posteriori ελέγχων είναι πράγματι να παρέχεται η δυνατότητα στις αρμόδιες αρχές να απορρίπτουν αιτήματα διαγραφής στηριζόμενα στην καλόπιστη προσκόμιση εγγράφων μη νομίμως εκδοθέντων.

62. Προς την κατεύθυνση αυτή οδηγεί και η εξέταση της νομολογίας. Πριν από την έκδοση του επίμαχου κανονισμού της Επιτροπής, στην υπόθεση Van Gend & Loos κατά Επιτροπής, το Δικαστήριο εξήτασε το αίτημα ακυρώσεως δύο αποφάσεων της Επιτροπής που είχαν εκδοθεί επί των αιτήσεων που υπέβαλαν οι προσφεύγουσες εταιρίες στις αντίστοιχες εθνικές αρχές, προκειμένου να επιτύχουν τη διαγραφή των εισαγωγικών δασμών που τους είχαν επιβληθεί. Οι προσφεύγουσες στήριξαν το αίτημά τους στις διατάξεις του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 1430/79, προβάλλοντας, μεταξύ άλλων, την άγνοια του γεγονότος ότι τα πιστοποιητικά αυτά δεν ήσαν έγκυρα. Το Δικαστήριο έκρινε ότι: «Πράγματι, δεν επιδέχεται άρνηση το ότι οι a posteriori έλεγχοι αποστερούνται κατά πολύ της αποτελεσματικότητάς τους, αν η χρησιμοποίηση ψευδών πιστοποιητικών μπορούσε από μόνη της να δικαιολογήσει την έγκριση της διαγραφής.» [25] Αυτή τη νομολογία προφανώς απηχεί ο κανονισμός 3799/86 της Επιτροπής στην επίμαχη διάταξη του άρθρου 4, σημείο 2, στοιχείο γ'.

25 — Απόφαση της 13ης Νοεμβρίου 1984, συνεκδικαζόμενες υποθέσεις 98/83 και 230/83, Van Gend & Loos κατά Επιτροπής (Συλλογή 1984, σ. 3763, σκέψη 13).

63. Ερχόμαστε τώρα στην εξέταση του τελευταίου στοιχείου που συνθέτει την αρχή της αναλογικότητας, με το οποίο ολοκληρώνεται η έρευνα του ελέγχου που αφορά το κύρος της επίμαχης διατάξεως του άρθρου 4, σημείο 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 3799/86 της Επιτροπής, αν τα μειονεκτήματα της ρυθμίσεως αυτής δεν υπερακοντίζουν τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν απ' αυτή. Δηλαδή, η έρευνά μας επικεντρώνεται στο αν η ρύθμιση της Επιτροπής είναι δυσανάλογη σε σχέση με την εξουσιοδοτική διάταξη του κανονισμού 1430/79 του Συμβουλίου.

64. Ανατρέχοντας στο ίδιο το κείμενο της επίμαχης διατάξεως του άρθρου 4 του κανονισμού 3799/86 της Επιτροπής, θα παρατηρήσουμε ότι, εκ πρώτης όψεως, μπορεί να θεωρηθεί ότι περιορίζει την έννοια των «περιστάσεων κατά τις οποίες δεν υπήρξε ούτε προφανής αμέλεια ούτε δόλος εκ μέρους του ενδιαφερομένου». Τούτο άλλωστε επεσήμανε και η Επιτροπή στις παρατηρήσεις της. Όμως, στο μέτρο που προέβλεψε ότι και άλλες περιστάσεις θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη για να εκτιμήσουν τον βαθμό υπευθυνότητας ή τον επιχειρηματικό κίνδυνο που αναλαμβάνει ο εισαγωγέας παρουσιάζοντας έστω και καλόπιστα πιστοποιητικά που αργότερα ακυρώθηκαν, σαφώς ενήργησε εντός των ορίων της εξουσιοδοτήσεως που έθεσε ο κανονισμός 1430/79 στο άρθρο 13, παράγραφος 2.

65. Θεωρώ ότι από την ανάλυση που προηγήθηκε μπορούμε να συναγάγουμε πως δεν πλήττεται από το άρθρο 4, σημείο 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 3799/86 ο πυρήνας

του «δικαιώματος διαγραφής χρέους» και δεν αναιρείται η γενική ρήτρα επιείκειας που κατοχυρώνει το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 1430/79, όπως υποστηρίζει ο εθνικός δικαστής, αλλά τίθεται κανόνας εκτελεστικός του ενλόγω άρθρου ώστε να μην ερμηνεύεται με υπερβολικά ευρύ τρόπο, που τελικά δεν θα ανταποκρίνεται στη βούληση του κοινοτικού νομοθέτη. Τούτο αποδίδεται με τις εκφράσεις «και με την επιφύλαξη άλλων καταστάσεων που πρόκειται να εκτιμηθούν κατά περίπτωση», που βρίσκεται στην αρχή του άρθρου 4 του κανονισμού 3799/86 και, επίσης, «δεν συνιστούν αυτές καθαυτές ιδιαίτερες καταστάσεις για τις οποίες δεν υπήρξε δόλος ή έκδηλη αμέλεια εκ μέρους του ενδιαφερομένου». Άλλωστε, τόσο η Επιτροπή όσο και η Πορτογαλική Κυβέρνηση στις παρατηρήσεις τους υπογραμμίζουν αυτά τα σημεία, επικαλούμενες το έγκυρο του κανονισμού 3799/86.

66. Συνεπώς, προτείνω να δοθεί στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα η ακόλουθη απάντηση:

«Η διάταξη του άρθρου 4, σημείο 2, στοιχείο γ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 3799/86 της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 1986, που καθορίζει τις διατάξεις εφαρμογής των άρθρων 4α, 6α, 11α και 13 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1430/79 του Συμβουλίου, βρίσκει επαρκές εξουσιοδοτικό έρεισμα στη διάταξη του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1430/79 του Συμβουλίου και δεν παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας.»

Δ — Επί του τρίτου ερωτήματος

67. Με το τρίτο ερώτημα, το Δικαστήριο καλείται να απαντήσει αν, δεδομένου ότι η SEIM επικαλέσθηκε γεγονότα δυνάμενα να υπαχθούν νομικά σε κάποια από τις ειδικές περιπτώσεις, οι οποίες προκύπτουν από περιστάσεις που δεν ενέχουν δόλο ούτε πρόδηλη αμέλεια εκ μέρους της, κατά το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 1430/79, υπεχρεούτο η εθνική τελωνειακή αρχή, δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 3799/86 της Επιτροπής, να εκτιμήσει την αίτηση περί διαγραφής των οφειλομένων εισαγωγικών δασμών υπό το πρίσμα της γενικής ρήτρας επιείκειας, η οποία απορρέει από το προαναφερθέν άρθρο 13, παράγραφος 1.

68. Το άρθρο 4, σημείο 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 3799/79 της Επιτροπής καθιέρωσε ένα στεγανό, προσδιορίζοντας ότι για να επιτευχθεί η διαγραφή βεβαιωθέντος χρέους εισαγωγικών δασμών δεν αρκεί καθαυτή η εκ μέρους του ενδιαφερόμενου εισαγωγέα, που επικαλείται την καλή του πίστη, προσκόμιση εγγράφων που αργότερα ακυρώθηκαν διότι αποδείχθηκαν ψευδή ή πλαστά ή τα οποία δεν ίσχυαν για τη χορήγηση προτιμησιακής δασμολογικής μεταχειρίσεως εμπορευμάτων που διασαφίσθηκαν για να τεθούν σε ελεύθερη κυκλοφορία. Το πρόβλημα που τίθεται επικεντρώνεται στην έρευνα αν, πέρα από αυτό το στεγανό, μπορεί η αρμόδια αρχή να εξετάσει το υποβαλλόμενο αίτημα διαγραφής χρέους υπό το πρίσμα της γενικής ρήτρας επιείκειας, που περιέχει το άρθρο 13 του κανονισμού 1430/79.

69. Κατ' αρχάς, οφείλω να επισημάνω ότι, κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου [26], το ενλόγω άρθρο 13, που κατοχυρώνει μια γενική ρήτρα επιείκειας, έχει ως στόχο τον περιορισμό της εκ των υστέρων πληρωμής εισαγωγικών δασμών, οσάκις αυτή η πληρωμή δικαιολογείται και συμβιβάζεται με τη θεμελιώδη αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Το Δικαστήριο δεν αναφέρεται σε γενική αρχή αλλά απλώς σε γενική ρήτρα, και τούτο μας οδηγεί να εξετάσουμε, μετά την παράθεση των επιχειρημάτων της Πορτογαλικής Κυβερνήσεως και της Επιτροπής, την ισχύ της ρήτρας αυτής στην προκειμένη περίπτωση με ιδιαίτερη προσοχή, αποφεύγοντας οποιαδήποτε γενίκευση που θα δημιουργούσε σύγχυση.

70. Βασικό σημείο διαφωνίας της Πορτογαλικής Κυβερνήσεως αποτελεί, κατ' αρχάς, ο επαναχαρακτηρισμός από τις αρμόδιες αρχές του αιτήματος της SEIM περί μη εισπράξεως των εκκαθαρισθέντων εισαγωγικών δασμών, κατά τους όρους του άρθρου 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1697/79, ως αίτημα περί διαγραφής χρέους, κατά το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 1430/79, ο οποίος, όπως επεξηγεί και ο εθνικός δικαστής, δικαιολογείται στο πλαίσιο της αρχής του εξεταστικού συστήματος που υπάρχει στην εσωτερική έννομη τάξη. Αυτό το θέμα δεν δημιουργεί ιδιαίτερα προβλήματα, διότι το Δικαστήριο, κατά πάγια νομολογία, δεν είναι αρμόδιο στο πλαίσιο της διαδικασίας απαντήσεως ενός προδικαστικού ερωτήματος να ερμηνεύσει διατάξεις του εθνικού δικαίου — συγκεκριμένα αυτές που καθορίζουν τις αρμοδιότητες των διοικητικών οργάνων — ούτε να αποφανθεί για το αν είναι σύμφωνες με το κοινοτικό δίκαιο [27].

71. Κατά τους ισχυρισμούς της Πορτογαλικής Κυβερνήσεως, αφενός, αφού η εθνική αρχή δεν μπορούσε να προβεί στον επαναχαρακτηρισμό του υποβληθέντος αιτήματος της SEIM, πολλώ μάλλον, δεν υπεχρεούτο να το εξετάσει υπό το πρίσμα του άρθρου 13 του κανονισμού 1430/79. Αφετέρου, και αν ακόμη υπεχρεούτο να προβεί σε αυτή την εξέταση, η απόφαση θα ήταν απορριπτική διότι το άρθρο 4, σημείο 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 3799/86 της Επιτροπής, δεν επιτρέπει αυτοδικαίως την αποδοχή αιτήματος διαγραφής όταν προσκομίζονται, έστω και με καλή πίστη, έγγραφα τα οποία εκ των υστέρων αποδείχτηκε ότι ήταν ψευδή, πλαστογραφημένα ή δεν ίσχυαν για τη χορήγηση προτιμησιακής δασμολογικής μεταχείρισης εισαχθέντων εμπορευμάτων.

72. Πιστεύω ότι, κατά το πρώτο σκέλος τους, οι προεκτεθείσες αντιρρήσεις της Πορτογαλικής Κυβερνήσεως δεν ευσταθούν και θα συμφωνήσω στο σημείο αυτό με την Επιτροπή.

73. Είναι δεδομένο ότι το άρθρο 4, σημείο 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 3799/86 της Επιτροπής καθιέρωσε ένα στεγανό, αποκλείοντας την αυτοδίκαιη έγκριση αιτήματος

26 — Βλ. τις μνημονευθείσες στην υποσημείωση 5 αποφάσεις Schoellershammer κατά Επιτροπής, σκέψη 3, και Cerealmangimi και Italgrani κατά Επιτροπής, σκέψη 10.

27 — Βλ., π.χ., την απόφαση της 4ης Μαΐου 1993, υπόθεση C-17/92, Distribuidores Cinematográficos (Συλλογή 1993, σ. I-2239, σκέψη 8).

διαγραφής όταν προσκομίζονται, έστω και με καλή πίστη, έγγραφα μη έγκυρα.

74. Όταν κατατίθεται μια αίτηση περί διαγραφής χρέους εισαγωγικών δασμών, η εθνική τελωνειακή αρχή μπορεί να το εκτιμήσει υπό το πρίσμα της γενικής ρήτρας επιεικείας η οποία απορρέει από το τροποποιημένο άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού 1430/79, εφόσον η κατατεθείσα αίτηση είναι κατά τέτοιο τρόπο διατυπωμένη ώστε να προκύπτει ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του ενλόγω άρθρου, όπως έχουν καθορισθεί και από τις μεταγενέστερες εκτελεστικές του άρθρου αυτού διατάξεις κανονισμών της Επιτροπής (κυρίως τα άρθρα 2 επ. του κανονισμού 1574/80, σε συνδυασμό με τα άρθρα 4 επ. του κανονισμού 3799/86).

75. Βεβαίως, επειδή ο κατάλογος του άρθρου 4 του κανονισμού 3799/86 της Επιτροπής δεν είναι περιοριστικός αλλά ενδεικτικός, όπως έχει κρίνει το Δικαστήριο [28], επαφίεται στις αρμόδιες αρχές να εκτιμούν κάθε φορά αν μια συγκεκριμένη περίπτωση που δεν αναφέρεται στον κατάλογο αυτόν παρουσιάζει ιδιαίτερο χαρακτήρα, υπό την έννοια της εφαρμοστέας κοινοτικής νομοθεσίας. Δηλαδή, εκτός από τις περιπτώσεις που περιγράφει το άρθρο 4, σημείο 2, στοιχείο γ', του κανονισμού 3799/86 της Επιτροπής, επαφίεται στις αρχές αυτές να κρίνουν το υποβαλλόμενο αίτημα υπό το πρίσμα της γενικής ρήτρας της επιεικείας, συνεκτιμώντας οποιαδήποτε στοιχεία υποβάλλονται από τον ενδιαφερόμενο επιχειρηματία και πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 13.

76. Επιπλέον, κατά το άρθρο 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 3799/86, η εθνική αρχή είναι η μόνη αρμόδια να επαληθεύσει αν οι προβαλλόμενοι λόγοι αντιστοιχούν αδιαμφισβήτητα σε κάποια από τις περιπτώσεις που προβλέπει το άρθρο 4, σημείο 2, και, αν καταλήξει σε μια θετική απάντηση, να απορρίψει το αίτημα διαγραφής χρέους εισαγωγικών δασμών, ειδάλλως, κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, του ιδίου κανονισμού, να διαβιβάσει την αίτηση στην Επιτροπή για να αποφασίσει αυτή.

77. Εν κατακλείδι, πιστεύω ότι στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η ακόλουθη απάντηση:

«Εφόσον μια εταιρία επικαλείται στην αίτηση διαγραφής χρέους εισαγωγικών δασμών, πέρα από την καλόπιστη προσκόμιση εγγράφων που αργότερα αποδείχθηκαν ότι ήταν ψευδή ή πλαστά ή δεν ίσχυαν για τη χορήγηση προνομιακής δασμολογικής μεταχείρισης, γεγονότα που δύνανται να υπαχθούν σε κάποια από τις περιπτώσεις που δεν ενέχουν δόλο ούτε προφανή αμέλεια από μέρους της, η εθνική τελωνειακή αρχή υποχρεούται να εκτιμήσει την αίτηση αυτή υπό το πρίσμα της γενικής ρήτρας επιεικείας, που απορρέει από το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1430/79 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουλίου 1979, περί της επιστροφής ως αχρεωστήτως εισπραχθέντων ή της διαγραφής χρέους εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών.»

28 — Βλ. τη μνημονευθείσα στην υποσημείωση 6 απόφαση Hewlett Packard France, σκέψη 39, και το σημείο 10 των προτάσεων επί της ιδίας υποθέσεως του γενικού εισαγγελέα Giuseppe Tesauro.

V — Πρόταση

78. Ενόψει των όσων έχω εκθέσει, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα τιθέμενα προδικαστικά ερωτήματα ως ακολούθως:

1) Η απόφαση του λαμβάνεται σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1574/80 της Επιτροπής, της 20ής Ιουνίου 1980, περί του καθορισμού των διατάξεων εφαρμογής των άρθρων 16 και 17 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1430/79 του Συμβουλίου «περί της επιστροφής ή της διαγραφής των εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών», και απορρίπτει αίτηση επιστροφής ή διαγραφής οφειλομένων δασμών εκδίδεται κατ' εφαρμογήν κανόνων του ουσιαστικού δασμολογικού δικαίου, στο πλαίσιο της ασκήσεως της δασμολογικής λειτουργίας της τελωνειακής υπηρεσίας. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να συναγάγει τις συνέπειες από τη διαπίστωση αυτή προκειμένου να καθορίσει την αρμοδιότητά του επί του θέματος.

2) Το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο δ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1430/79, του Συμβουλίου, της 2ας Ιουλίου 1979, περί της επιστροφής ως αχρεωστήτως εισπραχθέντων ή της διαγραφής χρέους εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών, δεν απαιτεί να έχει χορηγηθεί προηγουμένως αναβολή πληρωμής για να γίνει αποδεκτό αίτημα διαγραφής του οφειλομένου ποσού εισαγωγικών δασμών.

3) Η διάταξη του άρθρου 4, σημείο 2, στοιχείο γ', του κανονισμού (ΕΟΚ) 3799/86 της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 1986, που καθορίζει τις διατάξεις εφαρμογής των άρθρων 4α, 6α, 11α και 13 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1430/79 του Συμβουλίου, βρίσκει επαρκές εξουσιοδοτικό έρεισμα στη διάταξη του άρθρου 13, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1430/79 του Συμβουλίου και δεν παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας.

4) Εφόσον μια εταιρία επικαλείται στην αίτηση διαγραφής χρέους εισαγωγικών δασμών, πέρα από την καλόπιστη προσκόμιση εγγράφων που αργότερα αποδείχθηκαν ότι ήταν ψευδή ή πλαστά ή δεν ίσχυαν για τη χορήγηση

προνομιακής δασμολογικής μεταχείρισης, γεγονότα που δύνανται να υπαχθούν σε κάποια από τις περιπτώσεις που δεν ενέχουν δόλο ούτε προφανή αμέλεια από μέρους της, η εθνική τελωνειακή αρχή υποχρεούται να εκτιμήσει την αίτηση αυτή υπό το πρίσμα της γενικής ρήτρας επιεικείας, που απορρέει από το άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1430/79 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουλίου 1979, περί της επιστροφής ως αχρεωστήτως εισπραχθέντων ή της διαγραφής χρέους εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών.